

ENERJİ TASARRUFU VE VERİMLİLİĞİ "ÖZELLEŞTİRMECİ", "PIYASACI" YAKLAŞIMLARLA YAPILAMAZ VE SÜRDÜRÜLEMEZ

Her yıl Ocak ayının ikinci haftasında kutlanan Enerji Verimliliği Haftası etkinlikleri kapsamında Şubemiz ve Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla 13 Ocak 2011 tarihinde Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nde basın toplantısı düzenledi. Basın toplantısına Şubemiz Y.K. Başkanı Erhan Karaçay ve MMO İstanbul Y.K. Başkanı İltiz Çelik katıldı. Erhan Karaçay'ın okuduğu basın metninin özeti aşağıdadır.

"Enerjinin büyük bir kısmı fosil yakıtlardan elde ediliyor. Ama yakın gelecekte fosil kaynakların tükeneceği bilinmektedir. Ekolojik dengenin alarm vermesi, tükenen enerji Birincil enerji arzının 30,3 milyon tep`lik kısmı yerli üretimle karşılanmıştır. 2011 yılında Birincil Enerji Tüketiminin 114.300 bin TEP olacağı tahmin edilmektedir kaynaklarımızın yanında bir başka tehlikeyi oluşturmaktadır. Enerji talebinin her yıl artan oranda yükselmesi ve dolayısıyla maliyetlerin artması enerji açısından bizleri dönülemez noktalara getirmektedir.

Ülkemizin harcadığı enerji, 2009 yılında 105 milyon ton petrol (MTep) eşdeğerinde gerçekleşmiştir. Enerji Bakanlığının açıkladığı verilere göre; 1990-2009 döneminde ülkemizde birincil enerji talebi artış hızı yüzde 3,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Aynı şekilde ülkemiz, dünyada 2000 yılından bu yana elektrik ve doğalgazda Çin`den sonra en fazla talep artışına sahip ikinci büyük ekonomi konumunda olmuştur

Enerji Verimliliği Yasası 2007 yılında, Enerji Kaynakları ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik ise 25 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girdi. 2008 yılı "Enerji Verimliliği Yılı" ilan edildi. Enerji verimliliği gibi yaşamsal önemdeki bir konunun gündeme getirilmesindeki yoğun çaba toplumsal duyarlılığın gelişmesi açısından son derece önemli olmakla birlikte; enerji özelleştirmelerinin hız kazandığı döneme rastlaması ve ele alınış şekli, enerji alanındaki serbest piyasa uygulamalarıyla olan bağına da sorgulamayı gerektiriyor. Bir yandan özelleştirmelerle ülke enerji üretimi ve dağıtımını tümüyle piyasalaştırıp diğer yandan toplumsal duyarlılığı artırma girişimi hükümetin tutarsızlığını ortaya koymaktadır.

Enerji Bakanı Sayın Taner Yıldız 2011 Bütçe konuşmasında, "2009 yılı sonu itibarıyla net ithalat bağımlılığının yüzde 72 seviyesinde olduğu ülkemizde doğalgazın yaklaşık yüzde 98'i petrolün ise yaklaşık yüzde 91'i ithal edilmektedir" demektedir. Bugün elektrik arz güvenliğimiz bıçak sırtındadır. Her yıl % 7-8 oranında enerji talep artışıyla karşı karşıya kalan ülkemizi geçtiğimiz kış aylarındaki küresel ekonomik kriz "kurtarmıştır". Krizle birlikte talep artışı durmuş, hatta 2009 yılı içinde % 2 oranında düşüş göstermiştir. Yatırımlar olması gereken düzeyde değildir. 2002 yılından itibaren kamunun yatırım yapması neredeyse yasaklanmış, yapılan özelleştirmeler sonucu, özel şirketler ise beklenen yatırımları yapamamıştır.Yapılan özelleştirmeler sonucu, kar amaçlı şirketler havale edilen

arz güvenliğinin tehlikeli boyutta olduğu bir süreçte, mevcut enerjimizi yaşam kalitesinden taviz vermeden verimli olarak kullanmak önem arz etmektedir.

ENERJİDE ÖZELLEŞTİRME ve OTOMATİK FİYATLANDIRMA MEKANİZMASI AÇIK BİR SOYGUNDUR

2010 yılı içinde dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesinin tamamlanması, 50 adet enerji üretim santralının özelleştirileceğinin ilan edilmesi, Akkuyu`da nükleer enerji santral kurulması yönünde Rusya ile yapılan ikili anlaşmanın yürürlüğe konulması, Sinop`ta nükleer santral kurulması için Kore`den sonra Japonya ile görüşmelerin yapılması, doğalgaz anlaşmalarının ve dışa bağımlılığın sürdürülmesi, Enerjide otomatik fiyatlandırma ve daha birçok nedenden dolayı, elektriğin "yeterli, kaliteli, kesintisiz, ucuz ve çevreyle uyumlu bir biçimde kullanıma sunulması" savlarıyla yürürlüğe konulan Elektrik Piyasası Yasası'nın öngördüğü sistem, halkın çıkarlarına aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Son 20 yıldır sürdürülen piyasalaşma sürecinin ülkemizde elektrik alanında yarattığı sonuca baktığımızda, iddialarla derin çelişkiler oluşturan bir manzara ile karşı karşıya olduğumuz ortadadır. Son iki yıldır kendini hissettiren ve giderek artış gösteren "elektrik arz güvenliği" ve "fahiş fiyat uygulaması" sorunları bu sürecin ürünüdür.

Diğer kamu hizmetlerinde olduğu gibi elektrik için de daha yüksek para ödemek zorunda kalan yurttaşlara, çeşitli kampanyalarla verimlilik ve tasarruf kavramları anlatılırken, enerji verimliliği etkinlikleri de yeni zamlarla taçlandırılıyor. Tersinden söyleyecek olursak, enerji ne kadar pahalılaşır, tasarruf bilincinin de o denli artmış olacağı düşünülüyor. 2009 yılı raporlarına göre dünyada sanayi ve konutta en pahalı elektrik kullanan ülke ne yazık ki Türkiye`dir.

TEDAŞ 2009 yılı rakamlarına göre 26.596.872 mesken sayısı, 39.147.505 MWh mesken enerji kullanımı, 1.47 MWh mesken başına yıllık tüketim, 122.65 kWh mesken başına ortalama aylık tüketim hesaplanmaktadır. Türkiye`de mesken başına düşen ortalama insan sayısı üçtür.

Dolayısıyla üç kişilik bir ailenin asgari yaşam standartlarına göre kullanması gereken aylık tüketim miktarı 174 kWh olması gerekirken bu rakamının aşağısında kullanıldığını görmekteyiz. Bu nedenle elektrik enerjisinin kullanımı teşvik edilmesi gerekirken, (Avrupa ülkelerinde kişi başına düşen yıllık elektrik tüketim miktarı 6000 kWh iken, Türkiye`de 2.162 kWh`dir). "Tasarruf" adı altında kendi yanlış politikalarına alet edilen insanların karanlıkta yaşaması istenmemektedir.

Yenilenebilir Enerji kaynaklarına ve enerji verimliliğine özel önem verdiklerini her platformda tekrarlayan siyasi iktidar, İkizdere'nin SİT alan ilan edilmesi ile yapımı planlanan HES projelerinin hayata geçirilemeyeceğinin anlaşılması üzerine başlayan süreçte, alelacele gündeme getirilen Tabiat ve Biyoçeşitlilik Yasa Taslağı karşısında oluşan güçlü kamuoyu baskısı karşısında 29.12.2010 tarihinde 6094 Sayılı "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Yasada Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa"nın TBMM`de kabul edilmesini gerçekleştirdi.

BİNALARDA ENERJİ PERFORMANSI

2008 yılında çıkarılan Başbakanlık Genelgesi ile kamuda verimsiz lamba kullanımı yasaklanmıştır. Kamuda verimli aydınlatmaya geçiş ile bu günkü fiyatlarla kamu bütçesinden aydınlatma bedeli ödemelerinde yaklaşık 50 milyon lira her yıl tasarruf edilmektedir."

Oysa, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü verileri, sanayimizde en az % 15, binalarımızda en az % 35 ve ulaşımımızda en az % 15 tasarruf potansiyeli olduğunu ve bu oranlar tutturulduğunda toplam olarak yıllık 4 milyar TL`nin üzerinde bir tasarruf sağlanabileceğini göstermektedir. Enerji verimliliğinde kararlı ve başarılı adımlar atılabilirse, 2020 yılı talep tahmini gerçekleşme oranı en az % 20 (45 milyon TEP enerji) azaltılabilecektir. Bu miktar yerli ve temiz kaynaklarımızdan üretebileceğimiz elektrik enerjisinin 2,5 katı ve ortalama 30 milyon konutun yıllık enerji ihtiyacını karşılayabilecektir.

Bu yönde 5 Aralık 2009`da çıkarılan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği doğrultusunda yapılacak Enerji Kimlik Belgesi ile ilgili düzenleme önce 1 Temmuz 2010'a, daha sonra da gerekli altyapının hazır olmadığı gerekçesiyle 1 Ocak 2011'e ertelenmişti. Yeni yapılacak binalarda geçerli olacak, eski binalar için de 2017 yılına kadar tamamlanacak olan Enerji Kimlik Belgesi, konut ve binalarda elektronik sistem teknolojilerinin uygulanması ile doğan "akıllı binalar ve bina otomasyonu" kavramları ekonomik çözümleri beraberinde getirecek, önemli ölçüde

enerji tasarrufu sağlanacaktır. Bu bağlamda EMO`nun mevcut güncel standartlara göre hazırladığı ve beş yıldır Enerji Bakanlığında bekletilen "Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği" bir an önce yürürlüğe girmelidir.

Enerji Yönetimi kavramı planlama, koordinasyon ve kontrol gibi birbirinden bağımsız olduklarında etkisiz kalabilecek işlevlerin, bir araya gelerek oluşturduğu bir bütündür. Bu anlamda "Enerji Yönetimi" ürün ve hizmet kalitesinden, güvenlikten veya çevresel tüm koşullardan fedakarlık etmeksizin ve üretimi azaltmaksızın enerjinin daha verimli kullanımı doğrultusunda yapılandırılmış ve organize edilmiş disiplinli bir çalışmadır.

Enerji verimliliği çalışmalarının organizasyonunun odak noktası "Enerji Yönetimi" kavramıdır. Geniş kapsamlı Enerji Yönetimi programlarının uygulanması ile enerji verimliliği çalışmalarına süreklilik kazandırıldığı gibi enerji verimliliğindeki iyileşme oranı da %25`i aşabilmektedir.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ HAFTASI

TMMOB`ye bağlı odaların uzmanlık alanlarında karşı çıkmadığı yasalardan biri Enerji Verimliliği Yasası`dır. Odalarımız, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Yasası`nı desteklerken, Yasanın Odalara verdiği sorumluluk ve görevleri yerine getirmek üzere çalışmalar yürütmektedir. Odalarımız "kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü" olma bilinciyle; Elektrik İşleri Etüt İdaresi`nde özverili ve iyi niyetli çabalar ile hazırlanan yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında "art niyetli", "kar mantıklı", "piyasacı" yaklaşımların egemen olmaması için çaba sarf etmektedir.

Her yıl ocak ayının ikinci haftasında kutlanan Enerji Verimliliği Haftası`nda, verimlilik ve tasarrufun "piyasalaştırma ve pahalı enerji" uygulamalarıyla sağlanmasına yönelik politikalarla vazgeçilmesini talep ediyoruz. Enerji verimliliği ve tasarrufu konusunun tam tersine kamu hizmeti anlayışı ile ele alınması ve kamu yararı çerçevesinde toplumsal bilincin yükseltilmesi gerekmektedir.

İhtiyaçlarımızı karşılayabilmek için enerji yatırımları öncelikle yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları olmak üzere, kamu tarafından planlanarak yapılmalıdır. Enerji iletim ve dağıtım hatlarındaki % 15`ün üzerinde olan kayıp ve kaçaklar azaltılmalıdır.

Türkiye`nin eski tip, çok enerji tüketen cihazlarla çöplük haline getirilmesine göz yumulmamasını, bir an önce enerji verimliliği standartlarının yerleştirilmesi ve gerekli mevzuatın yürürlüğe konulmasını, ciddi bir denetim yapısının sağlanmasını istiyor ve tasarruflu lamba kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik olarak dar gelirli yurttaşlara ücretsiz lamba dağıtımı yapılmasını ve asgari yaşam standardına uygun elektrik miktarının ücretsiz verilmesini öneriyoruz.

BASINDA ŞUBEMİZ

1 Aralık - Şubemiz Y.K. Başkan Yardımcısı U. Ateş Koç CNN Türk kanalında HES`lerle ilgili yapılan program için görüşlerini kamuoyuna ilettiler. Röportaj 3 Aralık günü, "Güne Merhaba" programında yer aldı.

4 Aralık - YTÜ önünde okuldan uzaklaştırmaya karşı direnen öğrencilere verdiğimiz destek Milliyet Gazetesinde yayınlandı.

18 Ocak - Şubemiz Y.K. Başkanı Erhan Karaçay, TRTHABER Kanalında "Gündem Yaratanlar" adlı programa katılarak Türkiye ve kaçak elektrikle ilgili bilgiler verdi.